ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Απόφαση του Δικαστηρίου
στην υπόθεση C-583/24 | [Tagu] [1]

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 154/26

Λουξεμβούργο, 3 Νοεμβρίου 2026

Ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης: η προβαλλόμενη δυσαναλογία μεταξύ της επιβληθείσας ποινής και της σοβαρότητας του αδικήματος δεν αρκεί, καθ' εαυτήν, για να δικαιολογήσει την άρνηση εκτέλεσης

Η άρνηση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης μπορεί πάντως, κατ' εξαίρεση, να είναι δικαιολογημένη, σε περίπτωση που η νομοθεσία του κράτους μέλους έκδοσης επιτρέπει, ή ακόμη και επιβάλλει, στερητικές της ελευθερίας ποινές που είναι τόσο δυσανάλογες ώστε να ισοδυναμούν με απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές, ή σε περίπτωση που η εθνική αυτή νομοθεσία δεν λαμβάνει υπόψη τη σοβαρότητα του αδικήματος και αποκλείει τη συνεκτίμηση των ατομικών περιστάσεων

Η παρούσα υπόθεση αφορά το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης το οποίο εκδόθηκε εις βάρος άνδρα που καταδικάστηκε, στη Ρουμανία, σε επταετή κάθειρξη για την εισαγωγή τριών γραμμαρίων κάνναβης και τεσσάρων χαπιών MDMA στη χώρα. Το ολλανδικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου υποβλήθηκε αίτηση εκτέλεσης του εντάλματος ερωτά το Δικαστήριο εάν μπορεί να αρνηθεί την παράδοση του ενδιαφερομένου λόγω του ότι η ποινή που του επιβλήθηκε είναι δυσανάλογη σε σχέση με τη σοβαρότητα του αδικήματος. Στις Κάτω Χώρες, παρόμοιο αδίκημα θα τιμωρούνταν με ποινή φυλάκισης μίας έως τριών εβδομάδων.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών συνεπάγεται ότι η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αποτελεί τον κανόνα και ότι η άρνηση εκτέλεσης είναι δυνατή μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, υπό την επιφύλαξη της υποχρέωσης σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Ως εκ τούτου, μολονότι η εγγύηση του σεβασμού των δικαιωμάτων αυτών εμπίπτει κατά κύριο λόγο στην ευθύνη του κράτους μέλους έκδοσης του εντάλματος, σε περίπτωση κινδύνου προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από το ενωσιακό δίκαιο, τυχόν άρνηση του κράτους μέλους εκτέλεσης μπορεί, κατ' εξαίρεση, να θεωρηθεί δικαιολογημένη κατόπιν εξέτασης που γίνεται σε δύο χωριστά στάδια. Η δικαστική αρχή εκτέλεσης οφείλει κατ' αρχάς να ελέγξει αν υφίστανται, στο κράτος μέλος έκδοσης, πλημμέλειες οι οποίες είναι συστημικές ή γενικευμένες, ή θίγουν μια αντικειμενικά προσδιορίσιμη ομάδα προσώπων. Εφόσον διαπιστώσει την ύπαρξη τέτοιων πλημμελειών, οφείλει εν συνεχεία να κρίνει εάν ο ενδιαφερόμενος, λαμβανομένης υπόψη της προσωπικής του κατάστασης, διατρέχει συγκεκριμένα πραγματικό κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του.

Το Δικαστήριο διευκρινίζει ωστόσο ότι αποκλίσεις, ακόμη και σημαντικές, μεταξύ των ποινών τις οποίες προβλέπουν οι νομοθεσίες των κρατών μελών δεν αρκούν, από μόνες τους, για να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη τέτοιων πλημμελειών. Για να γίνει δεκτό ότι υφίστανται τέτοιες πλημμέλειες, πρέπει από την εξέταση της νομοθεσίας ή της δικαστικής πρακτικής του κράτους μέλους έκδοσης να προκύπτει πρόδηλη και σοβαρή παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας των ποινών, την οποία κανένα αποτελεσματικό μέσο ένδικης προστασίας δεν είναι δυνατόν να θεραπεύσει. Τούτο συμβαίνει, παραδείγματος χάριν, όταν η εθνική νομοθεσία επιτρέπει, ή ακόμη και επιβάλλει, ποινές τόσο δυσανάλογες ώστε να ισοδυναμούν με απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές κατά την έννοια του ενωσιακού δικαίου, ή όταν δεν επιτρέπει στον δικαστή να λάβει υπόψη τη σοβαρότητα του αδικήματος και τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υπόθεσης, ώστε να προσαρμόσει ανάλογα την ποινή. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η ρουμανική νομοθεσία δεν εμφανίζει πλημμέλειες οι οποίες να στοιχειοθετούν πρόδηλη και σοβαρή παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας των ποινών και να μπορούν να δικαιολογήσουν την άρνηση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Τον Δεκέμβριο του 2023, ο DZ καταδικάστηκε αμετάκλητα, στη Ρουμανία, σε ποινή κάθειρξης επτά ετών επειδή εισήγαγε στη χώρα τρία γραμμάρια κάνναβης και τέσσερα χάπια MDMA. Τον Ιανουάριο του 2024, ρουμανικό δικαστήριο εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εις βάρος του, προκειμένου να εκτίσει την ποινή του στη Ρουμανία.

Ενώπιον του δικαστηρίου του Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες), το οποίο κλήθηκε να αποφασίσει σχετικά με την παράδοση του DZ στις ρουμανικές αρχές, ο DZ εναντιώθηκε στην παράδοσή του υποστηρίζοντας ότι η ποινή που του είχε επιβληθεί ήταν δυσανάλογη. Ισχυρίστηκε ότι τα ναρκωτικά προορίζονταν για προσωπική χρήση της συζύγου του, η οποία τα χρησιμοποιούσε για ανακούφιση του πόνου. Το ολλανδικό δικαστήριο επισημαίνει ότι επρόκειτο για μικροποσότητες ναρκωτικών και ότι το ζευγάρι δεν είχε την πρόθεση να κάνει διακίνηση.

Κατά το ολλανδικό δικαστήριο, ο ρουμανικός νόμος επέβαλλε, κατά τον κρίσιμο χρόνο, ελάχιστη ποινή κάθειρξης επτά ετών για την εισαγωγή ναρκωτικών «υψηλού κινδύνου», όπως το MDMA. Πέραν του περιορισμένου περιθωρίου μείωσης της ποινής, τα ρουμανικά δικαστήρια δεν είχαν τη δυνατότητα να λάβουν υπόψη ούτε τη μικρή ποσότητα των ναρκωτικών ούτε το γεγονός ότι αυτά προορίζονταν για προσωπική χρήση, ή τουλάχιστον ότι είχαν εισαχθεί χωρίς πρόθεση διακίνησης. Επιπλέον, δεν υπήρχε ούτε δυνατότητα αναστολής της εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε στον DZ.

Στο πλαίσιο αυτό, το ολλανδικό δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει εάν το ενωσιακό δίκαιο [2] επιτρέπει στην αρχή που είναι αρμόδια για την εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης να αρνηθεί την παράδοση του ενδιαφερομένου με την αιτιολογία ότι η επιβληθείσα ποινή είναι δυσανάλογη [3] σε σχέση με το αδίκημα για το οποίο επιβλήθηκε και, συνακόλουθα, αντίθετη προς την κατοχυρωμένη στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης αρχή της αναλογικότητας των αξιόποινων πράξεων και των ποινών [4].

Στην απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ευθύς εξ αρχής ότι οι αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της αμοιβαίας αναγνώρισης μεταξύ των κρατών μελών έχουν θεμελιώδη σημασία στο ενωσιακό δίκαιο. Πλην εξαιρετικών περιστάσεων, κάθε κράτος μέλος είναι υποχρεωμένο να δέχεται ότι τα άλλα κράτη μέλη, κατά τεκμήριο, τηρούν το ενωσιακό δίκαιο και, ιδίως, σέβονται τα κατοχυρωμένα στο ενωσιακό δίκαιο θεμελιώδη δικαιώματα. Οι ως άνω αρχές συνεπάγονται ότι **η εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης αποτελεί τον κανόνα, ενώ άρνηση εκτέλεσης χωρεί μόνον κατ' εξαίρεση**.

Ο τυχόν δυσανάλογος χαρακτήρας της ποινής δεν περιλαμβάνεται, αυτός καθ' εαυτόν, στους λόγους μη εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης τους οποίους προβλέπει ρητώς ο ενωσιακός νομοθέτης [5].

Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει [6] ότι, σε εξαιρετικές περιστάσεις, η δικαστική αρχή εκτέλεσης μπορεί, ή ακόμη και οφείλει, να αρνηθεί να εκτελέσει ένα ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, όταν συντρέχει πραγματικός κίνδυνος η παράδοση του ενδιαφερομένου να έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του [7].

Η ανάλυση του κατά πόσον πράγματι συντρέχει τέτοιος κίνδυνος πρέπει, κατ' αρχήν, να γίνεται σε δύο διαδοχικά στάδια. Σε πρώτο στάδιο, η δικαστική αρχή εκτέλεσης πρέπει να διαθέτει αντικειμενικά, αξιόπιστα, ακριβή και δεόντως επικαιροποιημένα στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι υφίστανται, στο κράτος μέλος έκδοσης, συστημικές ή γενικευμένες πλημμέλειες, ή πλημμέλειες που επηρεάζουν μια αντικειμενικά προσδιορίσιμη ομάδα προσώπων στην οποία ανήκει ο ενδιαφερόμενος. Μόνον εφόσον πληρούται η πρώτη αυτή προϋπόθεση μπορεί η δικαστική αρχή εκτέλεσης, σε δεύτερο στάδιο, να εξετάσει συγκεκριμένα και με εμπεριστατωμένο τρόπο εάν ο εκζητούμενος, λαμβανομένης υπόψη της προσωπικής του κατάστασης, διατρέχει όντως πραγματικό κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων του.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο κρίνει ότι **οι αποκλίσεις, ακόμη και σημαντικές, μεταξύ των ποινών που προβλέπονται από τις νομοθεσίες των κρατών μελών δεν αρκούν, από μόνες τους, για να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη τέτοιων πλημμελειών**. Ελλείψει πλήρους εναρμόνισης του ποινικού δικαίου, οι επιλογές των κρατών μελών σε θέματα αντεγκληματικής πολιτικής δεν αποκλείεται, στην πράξη, να αποκλίνουν σημαντικά. Αν επιτρεπόταν στη δικαστική αρχή εκτέλεσης να ελέγχει την αναλογικότητα μιας ποινής επειδή αυτή θα ήταν λιγότερο αυστηρή στο δικό της νομικό σύστημα, θα αναγνωριζόταν κατ' ουσίαν στη δικαστική αρχή εκτέλεσης μια γενική αρμοδιότητα ελέγχου των ποινικών αποφάσεων που εκδίδονται στα άλλα κράτη μέλη, όπερ προσκρούει στις αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της αμοιβαίας αναγνώρισης.

Επομένως, πλημμέλειες ικανές να δικαιολογήσουν έναν τέτοιο έλεγχο είναι δυνατόν να διαπιστωθούν μόνον εάν η νομοθεσία ή η δικαστική πρακτική του κράτους μέλους έκδοσης **αντιβαίνουν στην αρχή της αναλογικότητας των αξιόποινων πράξεων και των ποινών κατά τρόπο πρόδηλο και σοβαρό και εάν δεν υπάρχει αποτελεσματικό μέσο ένδικης προστασίας το οποίο να μπορεί θεραπεύσει την παραβίαση της προαναφερθείσας αρχής**. Τούτο συμβαίνει, παραδείγματος χάριν, όταν η εθνική νομοθεσία επιτρέπει, ή ακόμη και επιβάλλει, ποινές τόσο δυσανάλογες ώστε να καθίστανται απάνθρωπες ή εξευτελιστικές [8], ή όταν οι εφαρμοστέοι κανόνες αποκλείουν οποιαδήποτε συνεκτίμηση της σοβαρότητας του αδικήματος και δεν επιτρέπουν στον δικαστή να λάβει υπόψη τις ατομικές περιστάσεις της υπόθεσης, ώστε να προσαρμόσει ανάλογα την ποινή.

Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η ελάχιστη ποινή της επταετούς κάθειρξης με την οποία ο ρουμανικός νόμος τιμωρεί την εισαγωγή ναρκωτικών «υψηλού κινδύνου» δεν μπορεί να θεωρηθεί, αυτή καθ' εαυτήν, ως απάνθρωπη ή εξευτελιστική. Επιπλέον, στο ρουμανικό δίκαιο χωρεί εξατομίκευση της ποινής. Ο δικαστής μπορεί να λάβει υπόψη, μεταξύ άλλων, τον σκοπό της διάπραξης του αδικήματος, την ποσότητα των ναρκωτικών και τυχόν ελαφρυντικές ή ιδιαίτερες περιστάσεις, ενώ, σε ορισμένες περιπτώσεις, δύναται να μεταβάλει τον χαρακτηρισμό της αξιόποινης πράξεως, με συνέπεια ενδεχόμενη μείωση της ποινής. Σημειωτέον, εξάλλου, ότι ο DZ είχε τη δυνατότητα, της οποίας και έκανε χρήση, να προσβάλει την εις βάρος του καταδικαστική απόφαση τόσο με έφεση όσο και με αναίρεση.

Υπό τις συνθήκες αυτές, **η επίμαχη ρουμανική νομοθετική ρύθμιση δεν εμφανίζει πλημμέλειες ικανές να δικαιολογήσουν την άρνηση εκτέλεσης του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης**.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης.

Το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδικάζει τις προδικαστικές υποθέσεις που εμπίπτουν αποκλειστικώς και μόνον στους εξής τομείς: 1) κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), 2) ειδικοί φόροι κατανάλωσης, 3) τελωνειακός κώδικας, 4) δασμολογική κατάταξη των εμπορευμάτων στη συνδυασμένη ονοματολογία, 5) αποζημίωση και παροχή βοήθειας στους επιβάτες σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης, καθυστέρησης ή ματαίωσης υπηρεσιών μεταφοράς και 6) σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου. Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο για όλες τις υπόλοιπες αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως.

Ούτε το Δικαστήριο ούτε το Γενικό Δικαστήριο αποφαίνονται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά, λαμβάνοντας υπόψη την προδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου ή του Γενικού Δικαστηρίου. Η προδικαστική αυτή απόφαση δεσμεύει κάθε άλλο εθνικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο το οποίο προορίζεται για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και δεν δεσμεύει το Δικαστήριο. Τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο παρατίθενται ως είχαν κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα και όπως προκύπτουν από τη δικογραφία.

Το πλήρες κείμενο και, εφόσον υπάρχει, η σύνοψη της αποφάσεως είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσης της αποφάσεως.

Επικοινωνία: Χρυσούλα Φραγκιαδάκη ✆ (+352) 4303 2077.

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «Curia Web TV» καθώς και από την «European Broadcasting Service» ✆ (+32) 2 2964106.

Ακολουθήστε μας!

[1] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

[2] Άρθρο 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2002, για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών.

[3] Στις Κάτω Χώρες, η εισαγωγή ναρκωτικών της ίδιας κατηγορίας, σε ποσότητα έως δέκα γραμμαρίων, θα τιμωρούνταν με ποινή φυλάκισης μίας έως τριών εβδομάδων. Περαιτέρω, ο Ρουμάνος δικαστής διαθέτει πιο περιορισμένες δυνατότητες απ' ό,τι ο Ολλανδός δικαστής αναφορικά με τη μείωση της ποινής ή την αναστολή της εκτέλεσής της.

[4] Άρθρο 49, παράγραφος 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

[5] Άρθρα 3, 4 και 4α της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584.

[6] Στηριζόμενο στην ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 3, της αποφάσεως-πλαισίου 2002/584.

[7] Βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru, C-404/15 και C-659/15 PPU (βλ. και ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 36/16) και της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality (Πλημμέλειες του δικαστικού συστήματος) C-216/18 PPU (βλ. και ανακοινωθέν Τύπου αριθ. 113/18).

[8] Κατά την έννοια του άρθρου 4 του Χάρτη, του οποίου το νόημα και το πεδίο εφαρμογής αντιστοιχούν σε εκείνα του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.